

Naziv kolegija	Uvod u hrvatski srednji vijek			
Opći podaci				
Studijski program	preddiplomski studij povijesti		Godina	2.
Ime nositelja kolegija	dr. sc. Ivan Jurković, doc.			
Status kolegija	X	Obvezatan		Izborni
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave				
		Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS koeficijent opterećenja studenta		5		
Broj sati po semestru		45		
Ciljevi kolegija				
<p>Temeljni cilj ovog kolegija je upoznati studente sa bitnim problemima razvoja hrvatskog društva u navedenom razdoblju, ali i u širem kontekstu povijesti mediteranskog i srednjoeuropskog prostora. Predmet obuhvaća razdoblje od doseljenja Hrvata na prostore rimske Dalmacije, Istre i Panonije (7. st.) do mohačke bitke 1526. godine. S obzirom na funkcionalni zadatak kolegija, studenti će tijekom nastave i pripreme gradiva za usmeni ispit izoštriti i razviti smisao i osjećaj za ocjenu vrijednosnih sustava srednjovjekovlja, bez kojih je povijest moderne Hrvatske nezamisliva.</p> <p>Ciljevi u terminima očekivanih rezultata: Studenti će nakon odslušanog kolegija u ovom semestru biti osposobljeni za: <ul style="list-style-type: none"> pravilno definiranje temeljnih pojmova hrvatskog srednjovjekovlja; prepoznavanje i kritičko analiziranje kvalitativnih, osobito kulturološko-historijskih pristupa istraživanju hrvatskoga srednjeg vijeka; razvijanje vještina interpretiranja političke, vojne, gospodarske, društvene, vjerske, intelektualne problematike srednjovjekovlja hrvatskih zemalja. </p>				
Sadržaj kolegija				
<p>Kolegij uključuje sljedeće sadržaje:</p> <p>Uvod: Periodizacija hrvatskoga srednjovjekovlja. Metodološki pristup. Razvojni preduvjeti. Teritorijalni opseg. Regionalne posebnosti, upravne podjele, te prostorni i društveni kontinuitet Kraljevstva. Izvan opsega Kraljevstva: Istra, Dubrovnik, Kotor i Bosna.</p> <p>Od doseljenja do raseljeničke krize: Osnove o podrijetlu Hrvata. Od kneževine koja se kristijanizira do kraljevine saveznice reformnog papinstva. Ugarsko-hrvatske dinastije i hrvatsko društvo. Razdoblje hrvatske oligarhije. Dinastički interregnum. Zadarski mir 1358. Protudvorski pokret. Prodaja Dalmacije. Kraljevska vlast i hrvatske velikaške obitelji. Pojava Habsburgovaca. Pojava i rast osmanskog pritiska. Protu-osmanski obrambeni sustavi. Krbavska bitka, mohačka katastrofa i Cetinski izbor. Prostorne i demografske promjene. Ciklusi poremećaja. Migracije i depopulacija.</p> <p>Gospodarski razvoj hrvatskih zemalja: Preduvjeti gospodarskog razvoja. Društvena/gospodarska područja. Gospodarski sustavi. Politička vlast i gospodarstvo. Gospodarske i društvene komunikacije. Razvojna dinamika ekonomije srednjovjekovlja i odnos rast-zastoj.</p> <p>Sazrijevanje društva: Pojam društvene zajednice. Pojedinaac i zajednica. Sigurnost i ugroženost. Sustavi osobnih i kolektivnih veza. Samostan i redovničke zajednice. Zajednica i dobrotvornost. Istočnojadranska komuna. Istarski grad i seoska općina. Grad u Slavoniji. Plemićke zajednice. Plemstvo dvanaestoro plemena i plemenite općine. Velikaške obitelji. Društveni pokreti.</p> <p>Kultura hrvatskog srednjovjekovlja: Tropismenost i trojezičnost. Pokretnost srednjovjekovlja. Arhitektonska, likovna, glazbena i obrtnička umjetnost. Hrvati na europskom prostoru: student, trgovac i hodočasnik. Duhovnost srednjovjekovlja. Europa i hrvatsko tiskarstvo.</p>				
Način izvođenja nastave i usvajanje znanja (označiti masnim tiskom/boldom)				
Predavanja	Seminari i radionice	Vježbe	Samostalni zadaci	Multimedija i internet
Obrazovanje na daljinu	Konzultacije	Laboratorij	Mentorski rad	Terenska nastava

Komentari:
 Nastavu nositelj kolegija izvodi na način da ima 2 sata tjedno u koja su uključena predavanja, terenska nastava, multimedija i internet, a po 1 je sat tjedno angažiran u radu sa studentima putem konzultacija, mentorskog rada, te davanja smjernica kako bi se obavili zadani samostalni zadaci. Od ponuđenih 5 cjelina "Sadržaja kolegija" dvije će cjeline odraditi nositelj kolegija putem predavanja, a preostale tri cjeline studenti kroz samostalne zadatke, multimedije, internet i terensku nastavu.

Obveze studenata

Student ne smije više od dva puta neopravdano izostati sa predavanja. Ukoliko se dogodi veći broj izostanaka, student gubi pravo na potpis, te time gubi akademsku godinu. Student mora ispunjavati obveze zadane tijekom nastave. Ukoliko se dogodi da student nije ispunio te obveze, te nije pripremio planirano gradivo za naredno predavanje, upisuje mu se neopravdani izostanak s nastave. Student mora uspješno dovršiti preuzeti samostalni zadatak (esej) tijekom akademske godine, jer je uvjet za izlazak na usmeni ispit u svim ispitnim rokovima iz hrvatske povijesti srednjeg vijeka. Ispit je uvjet za upis u III. godinu studija.

Praćenje i ocjenjivanje studenata

(označiti **masnim tiskom / boldom** samo relevantne kategorije i umjesto nulnih vrijednosti unijeti odgovarajuće bodovne vrijednosti tako da ukupan broj bodova u različitim izabranim kategorijama odgovara ukupnoj bodovnoj vrijednosti kolegija; u slučaju potrebe upotrijebiti prazne rubrike za dopune)

Pohađanje nastave 1	Aktivnost u nastavi 0,3	Seminarski rad Ø	Eksperimentalni rad Ø
Pismeni ispit Ø	Usmeni ispit 2	Esej 0,5	Istraživanje 0,7
Projekt Ø	Kontinuirana provjera znanja 0,5	Referat Ø	Praktični rad Ø

Komentari:
 Studenti će povijesti moći ostvariti polovicu ocjene zahvaljujući vlastitim aktivnostima tijekom nastave (pohađanje nastave, aktivnost u nastavi, esej i istraživanje), dok će drugu polovicu od ukupne bodovne vrijednosti kolegija ostvarivati na temelju pokazanog znanja (kontinuirane provjere znanja i tijekom usmenog ispita). Za usmeni će ispit morati pripremiti naslov s popisa "Obvezne literature" te dva naslova po vlastitom odabiru s popisa "Izborne literature", koja zajedno ne smiju imati manje od 100 stranica teksta.

Obvezna literatura

Tomislav **Raukar**, Hrvatsko srednjovjekovlje, Zagreb: ŠK – Zavod za hrvatsku povijest FF-a, 1997.

ili

Neven **Budak** – Tomislav **Raukar**, Hrvatska povijest srednjeg vijeka, Zagreb: ŠK, 2006.

Izborna literatura

Stanko **Andrić**, Čudesa svetoga Ivana Kapistrana: povijesna i tekstualna analiza, Slavonski Brod – Osijek: HIP – MH, 1999.

Stjepan **Antoljak**, Hrvati u prošlosti, Split: Književni krug, 1992.

Janko **Belošević**, Materijalna kultura Hrvata od VII do IX stoljeća, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1980., str. 11-140.

Miroslav **Bertoša**, Povijest, u: Knjiga o Istri, Zagreb: ŠK, 1968., str. 16-25.

Josip **Bratulić**, Hrvatska književnost u Istri, u: Knjiga o Istri, Zagreb: ŠK, 1968., str. 129-140.

Neven **Budak**, Prva stoljeća Hrvatske, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1994.

_____ (ur.), Etnogeneza Hrvata - Ethnogeny of the Croats, Zagreb: Nakladni zavod MH – Zavod za hrvatsku povijest FF-a, 1996.

Lovorka **Čoralić**, U gradu sv. Marka. Povijest hrvatske zajednice u Mlecima, Zagreb: Golden marketing, 2001.

Zvane **Črnja**, Kulturna povijest Hrvatske, sv. 1-3, Rijeka: Otokar Keršovani, 19782.

Žarko **Dadić**, Egzaktne znanosti hrvatskoga srednjovjekovlja, Zagreb: GZH, 1991.

Darko **Darovec**, Pregled istarske povijesti, ur. R. Matijašić, prev. G. Filipi, Mala istarska

povjesnica, sv. 1, Pula: C.A.S.H., 1996., str. 23-45.

Branko **Fučić**, Terra incognita, Zagreb: KS, 1997.

Ivo **Goldstein**, Bizant na Jadranu, Zagreb: Latina et Graeca, 1992.

—————, Hrvatski rani srednji vijek, Zagreb: Novi Liber, 1995.

Govori protiv Turaka, Splitski književni krug - ser.: Humanisti, knj. 7, ur. i prev. V. **Gligo**, Split: Logos, 1983.

Borislav **Grgin**, Počeci rasapa – kralj Matijaš Korvin i srednjovjekovna Hrvatska, Zagreb: Ibis grafika, 2002.

Dane **Gruber**, Povijest Istre, Zagreb: Braća hrvatskoga zmaja, 1924.; repr. 1987. i 1988., str. 1-118.

Anđela **Horvat**, Između gotike i baroka, Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 1975.

Hrvatska i Europa; kultura, znanost i umjetnost, ur. Ivan **Supićić**, sv. I., Srednji vijek (VII-XII. stoljeće): Rano doba hrvatske kulture, ur. 1. sv. Josip **Bratulić** et al., Zagreb: HAZU - AGM, 1997.

Hrvatska i Europa; kultura, znanost i umjetnost, ur. Ivan **Supićić**, sv. II., Srednji vijek (XIII-XVI. stoljeće): Srednji vijek i renesansa, ur. 2. sv. Eduard **Hercigonja** et al., Zagreb: HAZU – ŠK, 2000.

Hrvatska književnost srednjega vijeka, u ser.: Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 1, Zagreb: MH, 1969.

Hrvatski latinisti I, u ser.: Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 2, Zagreb: MH, 1969.

Zdenka **Janeković Römer**, Okvir slobode, Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice 8. Zagreb – Dubrovnik: HAZU, 1999.

Dušan **Jelovina**, Starohrvatske nekropole na području između rijeka Zrmanje i Cetine, Split: Čakavski sabor, 1976.

Miljenko **Jurković** – Tugomir **Lukšić** (ur.), Starohrvatska spomenička baština – rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža, Zagreb: Muzejsko galerijski centar – Odsjek za povijest umjetnosti FF-a – Nakladni zavod MH, 1996.

Ljubo **Karaman**, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb: MH, 1930.

Damir **Karbić**, Marginalne grupe u hrvatskim srednjovjekovnim društvima od druge polovine XIII. do početka XVI. stoljeća, Historijski zbornik XLIV, Zagreb 1991., str. 43-76.

Radoslav **Katičić**, Uz početke hrvatskih početaka: filološke studije o našem najranijem srednjovjekovlju, Biblioteka znanstvenih djela - Književni krug, knj. 70, Split: Književni krug, 1993.

Luka **Kirac**, Crtice iz istarske povijesti, Zagreb: MH, repr. 1996.

Nada **Klaić**, Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku, Zagreb: ŠK, 1976.

Nada **Klaić** - Ivo **Petricioli**, Zadar u srednjem vijeku do 1409., u ser.: Prošlost Zadra, knj. II, Zadar: Filozofski fakultet Zadar, 1976.

Danilo **Klen**, Ščavunska vesla; galije i galijoti na istočnoj obali Jadrana, Istra kroz stoljeća, sedmo kolo, knj. 39, Pula – Rijeka: Čakavski sabor i dr., 1986.

Lujo **Margetić**, Srednjovjekovno hrvatsko pravo - stvarna prava, Zagreb – Rijeka – Čakovec: Pravni fakultet u Zagrebu – Pravni fakultet u Rijeci – RO "Zrinski", 1983.

—————, Rijeka, Vinodol, Istra - Studije, Biblioteka Dokumenti, sv. 17, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1990.

Zrinka **Nikolić**, Rođaci i bližnji: dalmatinsko gradsko plemstvo u ranom srednjem vijeku, Zagreb: MH, 2003.

Ivo **Petricioli**, Od Donata do Radovana, Biblioteka znanstvenih djela 39, Split: Književni krug, 1990.

Tomislav **Raukar**, Seljak i plemić hrvatskoga srednjovjekovlja, Zagreb: FF-press, 2002.

—————, Srednjovjekovne ekonomije i hrvatska društva, Zagreb: FF-press, 2003.

Matko **Rojnić**, Istra od XII. do XV. stoljeća, u: Historija naroda Jugoslavije, knj. I, Zagreb: ŠK, 1953., str. 771-778.

Petar **Skok**, Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, vol. I-II, Zagreb: JAZU, 1950.

Bernard **Stulli**, Povijest Dubrovačke republike, Dubrovnik – Zagreb: Arhiv Hrvatske – Časopis Dubrovnik, 1989., str. 17-112.

Franjo **Šanjek**, Crkva i kršćanstvo u Hrvata. Srednji vijek, Zagreb: KS, 1988.; 19932.

—————, Bosansko-humski krstjani i katarsko-dualistički pokret u srednjem vijeku, Zagreb: KS, 1975.

Ferdo **Šišić**, Pregled povijesti hrvatskoga naroda, ur. J. Šidak, Zagreb: MH, 19623., str. 1-260.

Ante **Šonje**, Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri, Biblioteka Dometi, n.s., knj. 6, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1981.

Popis pomagala i priručnika

Priručnici na otvorenim policama Sveučilišne knjižnice u Puli:

Bibliografije:

Bibliografija rasprava i članaka. Historija općenito, pomoćne historijske nauke, arheologija, dokumenti, građa, sv. 8-10, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1965.-1973.

Građa za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga 1835-1940, knj. 1-20, Zagreb:

Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1982.-1994.

Popis izdanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 1867-1985, sv. I-II, prir. i sak. Lj. **Ciban** – V. **Krpan**, Zagreb: JAZU, 1986.-1988.

Povijesni spomenici Istre. Prilozi za bibliografiju objavljenih izvora za povijest Istre, sv. I-IV, Zagreb – Rijeka: JAZU, 1977.-1981. tiskana za internu uporabu JAZU/HAZU

Ulrich's International Periodicals Directory 1993-94, vol. 1-5, New Providence [New Jersey]: R. R. Browker, 199332.

te ostali priručnici s bibliografskim jedinicama pojedinih časopisa (Buzetski zbornik, Vjesnik Historijskog arhiva u Rijeci i Pazinu...) ili regija (Bibliografija Cres-Lošinj...) itd.

Povijest umjetnosti:

James **Hall**, Rječnik tema i simbola u umjetnosti, prev. M. **Grčić**, Zagreb: August Cesarec, 1991.

te osobito priručnici i rječnici s razjašnjenim pojmovima unutar arhitekture i slikarstva...

Pravo i gospodarstvo:

Vladimir **Mažuranić**, Prinosi za hrvatski pravno-povijesni rječnik, 2 sv., Zagreb: JAZU, repr. 1975.

Ante **Romac**, Rječnik latinskih pravnih izraza: vademecum iuridicum, Zagreb: Informator, 19922.

i napose priručnici koje treba naručiti:

Zlatko **Herkov**, Građa za financijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske, sv. I-II, Djela JAZU, knj. 47-48, Zagreb: JAZU, 1956.

_____, Naše stare mjere i utezi, Zagreb: JAZU, 1973.

Religija, teologija:

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, ur. A. **Badurina**, Zagreb: KS, 1990.

Jeronim **Šetka**, Hrvatska kršćanska terminologija, Split: V. Glibotić urednik lista "Marija", 1990.